

Zofia Kurnatowska, Stanisław Kurnatowski

Lubiń, gm. Kościan, woj. leszczyńskie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 18, 133-134

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nicą starszego wału. Na nim wspiera się wał młodszy; pozioma smuga rozłożonego drewna występująca w płasku, stanowią pozostałość konstrukcji rusztowych.

Kontynuowano również prace w sąsiedztwie pozostałości murku /fundamentu/ kościoła. Murek po usunięciu kamieni stanowiących rozsypanisko, ma szerokość 1,10 m i długość 1,80 m. Zgrupowanie ka mieni stanowiące jego dalszy ciąg znajduje się około 4 m na południe. To skupisko złożone z dużych nieobrobionych kamieni, nie wykazało w słabym stanie śladów zaprawy. Płana zaprawy u widoczniła się po stronie zachodniej murku, powyżej jamy 6/84, o którą nieznacznie zahaczył wkop fundamentowy. Ary 151 i 171, a więc miejsce, gdzie odkryto pozostałości murków kościelnych, są terenem bardzo intensywnego, długotrwałego użytkowania tej części grodu, co stwierdzono już dawniej, a co potwierdziły badania tegoroczne. Na terenie zniszczonym przez budowę kościoła odkryto w tym sezonie dwa obiekty wydzielone - fragment jamy /6/84/ i fragment chaty /7/. Chata zachowana w małym skrawku dostarczyła dużych fragmentów naczyń górą obtaczanych, z czego jedno prawie całe naczynie /z odciskiem osi/ jest bogato zdobione. Jama dostarczyła również ceramikę górą obtaczanej, ale w drobnych ułamkach. Zarówno jama, jak i chata zostały zniszczone przez wkop kościoła oraz późniejsze jamy /odkryte w poprzednim sezonie/.

Juz w calcu odsłonięto pozostałości półziemiankowej chaty z okresu wpływów rzymskich. Po została chaty stanowik prostokątnej wkop o wymiarach 3,70 x 2,20 m wypełniony ciemną ziemią. We wnętrzu chaty zaobserwowano ślady drobnych kołeczków - patyczków tworzących dookólny pas. Po zewnętrznej stronie chaty - w calcu - stwierdzono występowanie śladów kołków o średnicy 5 cm, które nie tworzyły regularnego układu.

Badania będą kontynuowane.

LITNICA, gm. Świdnica
woj. zielonogórskie
Stanowisko 13

Muzeum Archeologiczne
Środkowego Nadodrza
w Zielonej Górze

Badania prowadził mgr Krzysztof Onzol. Finansował WKZ w Zielonej Górze. Pierwszy sezon badań. Domniemane grodzisko wczesnośredniowieczne /od poł. VI-VII w./

Stanowisko zlokalizowane jest 2 km na południe od wsi, w otoczeniu podmokłych łąk, w odległości około 250 m przed skrzyżowaniem drogi do Śląskiej Ochli. Przed kilkudziesięciu laty miejsce to nosiło nazwę "Ochelburg". Centralna część stanowiska, o ogólnej powierzchni około 1 ha, zniszczona została na przełomie XIX i XX w. w trakcie budowy linii kolejowej. Zbudowano powierzchnię 165 m² w zachodniej części stanowiska. Odkryte zostały 3 obiekty. Dwa z nich, nr 1 i 2, funkcjonalnie stanowią najprawdopodobniej zespół, składający się z budynku ziemnego o powierzchni około 20 m² i jamy zasobowej. Obiekt nr 3, odległy od obu poprzednich o 20 m - to regularne, owalne palenisko. Ponadto w części wykopu zbliżającej się do krawędzi stanowiska natrafiono na pasmo zwartej gliny, niewątpliwie intencjonalnie złożonej, jednakże o funkcji dotąd niewyjaśnionej. Być może wiązać ją należy z urządzeniami obronnymi.

Na podstawie analizy materiału ceramicznego, występującego obficie we wszystkich obiektach, przyjąć można, iż osada funkcjonowała w 2 połowie VI w. i w wieku VII.

Na jednym z profili zaobserwowano prawdopodobnie bardzo nikiłe ślady starszej warstwy kulturalnej, z której pozyskano tylko jeden niecharakterystyczny fragment ceramiki, być może neolitycznej. Kwestię tę powinny rozstrzygnąć dalsze badania, bowiem powyższe obserwacje dotyczą strefy częściowo zniszczonej. Materiały złożono w Muzeum Archeologicznym Środkowego Nadodrza w Zielonej Górze z/s w Świdnicy.

Badania będą kontynuowane.

LUBIĄŻ
woj. wrocławskie

patrz
późne średniowiecze

LUBIŃ, gm. Kościan
woj. leszczyńskie
Stanowisko 1

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
w Poznaniu

Badania prowadzili: prof. dr Zofia Kurnatowska i doc. dr hab. Stanisław Kurnatowski. Finansował KZA w Lesznie. Siódmy sezon badań. Zespół architektoniczno-osadniczy klasztoru benedyktyńców.

Prace prowadzono po południowej i południowo-zachodniej stronie kościoła /sektory I i VIII/ oraz w obrębie, obecnie zakrytym, /sektor XIII/. Celem badań było uzyskanie danych oświadczenia romańskiej w obrębie zakrytym; uzyskanie dalszych danych dotyczących zamknięcia stratygraficznej i odsłonięcie resztek zabudowy w południowo-zachodniej partii badanego obiektu.

Głównym osiągnięciem sezonu, było odsłonięcie w obrębie zakrytym, usytuowanej po północnej stronie dziś kościoła, dwu kaplic znanych dotąd jedynie ze źródeł pisanych. Pierwsza z nich, przylegająca do prezbiterium, była wynikiem rozbudowy tej partii klasztoru w czasie trwania II fazy romańskiej. Budowa jej przypada na 1 poł. XIII wieku. Była to wąska kaplica zakończona apsydą o wewnętrznej $\varnothing$ 4 m; długość kaplicy wynosiła około 11 m. Pośrodku apsydy zachował się stipes - podstawa pod ołtarz o wymiarach 1,35 x 0,75 m. Uchwycono też kilka poziomych glinianych posadzek, a także 12 pochówków wiązanych się z czasem jej użytkowania. Była to zatem kaplica grobowa wniesiona pod koniec II fazy lubińskiej. Biorąc pod uwagę informację z Kroniki lubińskiej Krzywińskiego z XVII w., iż w klasztorze zbudowano kaplicę dla pochowania Władysława Laskonogiego /zm. 1231/ oraz, że w czasach Krzywińskiego kaplica ta była przeznaczona "dla celów związanych z miejscem poświęconym", można postawić hipotezę, że odkryliśmy właśnie ową kaplicę, przekształconą następnie, zapewne w XV wieku na zakrytą. Druga kaplica została odsłonięta w północnej części zakrytym i powstała zapewne w XVI wieku w wyniku przebudowy romańskie-

go Kapitularza, do którego dobudowano niewielką apsydkę /Ø ok. 2,7 - 2,8 m/. Można ją zidentyfikować, jako kaplicę 11 tysięcy dziesięć wspomnianą w źródłach pisanych.

W wykopie X usytuowanym na zachód od wejścia do kościoła natrafiono na dalszy ciąg rowu podfundamentowego potwierdzającego sugestie o istnieniu w zachodniej fasadzie I kościoła romańskiego apsydy. Cenne dane przyniosły również wykopy w partii południowo-zachodniej. Natrafiono tu bowiem po raz pierwszy na czytelne ślady zabudowań klasztornych I fazy, wakarujące, ia przynajmniej częściowo wzniesiono je z kamienia.

Zadaniem przyszłego sezonu będzie uchwycenie dalszych fragmentów całego założenia I klasztoru romańskiego.

ŁĄKOREK, gm. Biskupiec
woj. toruńskie
Stanowisko 1

Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika
Instytut Archeologii i Etnografii
w Toruniu
Pracownia Archeologii Podwodnej
Muzeum Regionalne
w Brodnicy

Badania prowadzili mgr Kazimierz Grądzki
/autor sprawozdania/ oraz mgr Czesław Pietrzykowski /UMK/. Konsultantami byli dr Gerard Wilke i dr Andrzej Kola z UMK. Finansował Urząd Wojewódzki w Toruniu i Muzeum w Brodnicy. Drugi sezon badań. Wczesnośredniowieczna // osada palowa.

Zadaniem badań było rozpoznanie stratygrafii stanowiska poprzez eksplorację nawarstwień dennych w obrębie występujących relikwów osady /strefa litoralna jeziora/.

Właściwie prace eksploracyjne zaplanowane na okres wiosenny poprzedzono w okresie zimowym sondowaniami dna przy pomocy tzw. sondy Włockowskiego, wykonywanymi przez wykute w lodzie przereble. Uzyskiwano w ten sposób wyjściowy materiał do analiz palinologicznych oraz selektywny wgląd w stratygrafię interesujących nas partii dna jeziora.

Eksplorację podczas prac stacjonarnych prowadzono przy pomocy ektora wodnego w obrębie półkiesonu badawczego /grodzi drewnianej/ o wymiarach 4 x 4 m i wysokości ścianek bocznych 80 cm, która zatopiona została w rejonie domniemanej zatoczki-przystani badanej osady.

W obrębie tej jednostki badawczej zadokumentowano następujący układ stratygraficzny /potwierdził on w przybliżeniu wcześniej poczynione obserwacje z odbytych sondowań/:

I/ warstwę stanowił piasek z silnymi przerostami korzeni roślinności podwodnej i szczątkami tychże roślin, osiagając miąższość ca 50-60 cm - 90 cm.

II/ warstwę stanowiła warstwa kulturowa w postaci mulistego piasku przesyconego wiórami drzewnymi i fragmentami kory /miąższość ca 40 cm/. W spągu tej warstwy wystąpiła poziomo leżąca dranca o przekroju 28 x 19 cm oraz mniejsze fragmenty drewna, wśród których zadokumentowano granitowy kamień szlifierki /rozcieracz/ //.

Ponież, na głębokości ca 130 licząc od poziomu dna, wystąpiła kradra jeziorna. Przez wszystkie wspomniane warstwy przechodziły 3 pionowe pale zlokalizowane w omawianym wykopie, zagłębione w kradze jeziornej do ca 50 cm. Wobec braku materiału ceramicznego, można mieć nadzieję, że badania dendrologiczne pozwolą określić chronologię stanowiska. Przewiduje się kontynuację badań.

ŁEKNO, gm. Wągrowiec
woj. pilskie
Stanowisko 3

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Pile

Badania prowadził: mgr Andrzej M. Wyrwa przy współpracy mgr Ewy Springer. Finansował WKZ w Pile, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Towarzystwo Ziemi Pałuckiej w Wągrowcu, Rada Uczelniana ZSP UAM, Rada Wydziałowa ZMW "Wici" UAM oraz Naczelnik Gminy Wągrowiec. Trzeci sezon badań. Klasztor cysterski /2 poł. XII-XVII // w. Cmentarzysko szkieletowe - ok. XIII - ///. Konstrukcje architektoniczne sprzed zabudowy cysterskiej - ///. Gród wczesnośredniowieczny /X - XI w ///.

Kontynuowano prace wykopaliskowe w zachodniej /sektor A/ i wschodniej /sektor B/ części pocysterskiego obiektu sakralnego. Badano cmentarzysko szkieletowe oraz warstwy kulturowe sprzed osadnictwa cysterskiego - gród i relikty architektoniczne.

W bieżącym sezonie odsłonięto:

1. Dalsze relikty późnego obiektu sakralnego /budowla sakralna A - kościół pocysterski/a/ dalsze fragmenty muru południowego kościoła z zachowanymi w części zachodniej fundamentów, b/ fragmenty fundamentów dochodzących w części północno-zachodniej do fasady kościoła c/ pełne półkole apsydy kościoła "A" d/ dalsze fragmenty fundamentów zamykających od wschodu prostokątne prezbiterialne kościoła "A" e/ fragmenty muru północnego kościoła "A" oraz inne fundamenty, które na obecnym etapie badań trudno wiązać bezpośrednio z kościołem "A" czy obiektem B /rotundą/.
2. Relikty przyziemia obiektu sakralnego "B" /budowla sakralna "B" - rotunda wczesnośredniowieczna/ wykopy VIII, IX, XII oraz VI.
3. Dalsze fragmenty muru obwodowego przy północnej i południowej części zabudowań sakralnych wokół obiektu "A" - wykop XI "A".